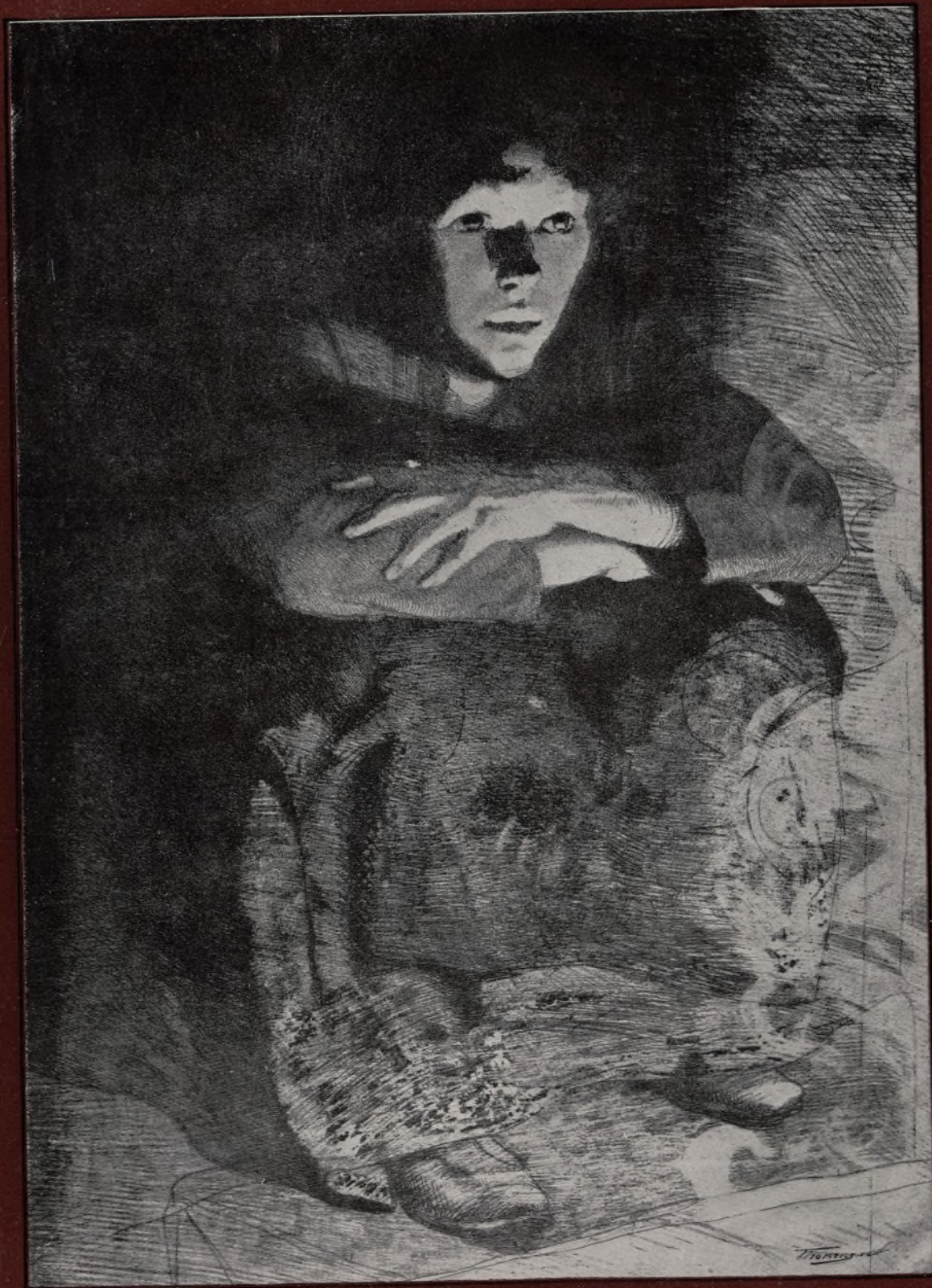

Pèl & Ploma

AYUNTAMIENTO
MUNICIPAL
MADRID

Barcelona - Mars 1902 - Un núm. 1 Pta.

Ayuntamiento de Madrid

Sumari

TEXT

EN BESNARD DINS L'ART, per *J. M. Sert*.

HERO I LEANDRE, poema líric-dramàtic en dos actes (primer acte), per *M. de Montoliu*.

RODIN, extracte del catàleg de l'Exposició Rodin (en francès), per *P. A. Benard*.

DÉCORATION DE LA CHAPELLE DE BERCK (en francès), per *P. A. Besnard*.

EL CAVALLER MN. JORDI DE SANT JORDI, per *J. Massó Torrents*.

DEL NOU MESTRE EN GAY SABER, per *Ernest Vendrell*.

J'AI MIS TOUT MON CŒUR EN CHANSONS (poesia francesa), per *Albert Lantoiné*.

BIBLIOGRAFIA.

NOVES & VELLES.

GRAVATS

FAC-SÍMIL MLE. BESNARD, per *P. A. Besnard*.

PORTADA, per *P. A. Besnard*.

RETRATO BESNARD, dibuix de *R. Casas*.

DIBUIX INÉDIT, per *P. A. Besnard*.

ESTUDIS, dibuix inèdit per *P. A. Besnard*.

EL PORT D'ALGER, per *P. A. Besnard*.

DIBUIX INÉDIT,

DIBUIX INÉDIT,

PONEYS,

FINAL,

VUIT DECORACIONS DE LA CAPELLA DE BERCK, per *P. A. Besnard*.

ACADEMIA DE NIT (PARÍS), per *S. Rusiñol*.

} per *P. A. Besnard*.

A les innumerables preguntes que cada dia se'ns fan a propòsit de la subscripció al **Pèl & Ploma**, devém contestar que el dibuix den Casas i'l cartell, aixís com els fac-símils, *se regalarán tot l'any* a tots els nous subscriptors. Es a dir: fins acabar el III volúm. Les subscripcions deuen satisferse per adelantat i'ls subscriptors de fora, poden ferles efectives enviatnos sellos de correu de 5, 10, 15 i 25 céntims.

Pèl & Ploma

PERIÓDIC MENSUAL AM DIBUIXOS

96, PASSEIG DE GRACIA, INTERIOR, BARCELONA

SUSCRIPCIÓ ANYAL:

Barcelona . . . . 10 pessetes.

Espanya . . . . 12 pessetes.

Unió postal . . . 12 francs.

Se publicarà una vegada cada mes, un número que contindrà al menos 32 planes de text i gravats.

Repartirà gratuïtament aquest any a tots els subscriptors, sis fac-símils tirats en colors, per la casa J. Thomas, de Barcelona.

Además del nou cartell anunciador del any 1901-1902, se regalarà á cada suscriptor UN DIBUIX ORIGINAL d'en Ramón Casas, quin valor intrínsec supera al preu de subscripció.

Els subscriptors á **Pèl & Ploma**, tindrán dret á una reducció de 50 % al preu de subscripció de la publicació *Affiches imaginaires*, executada per la casa J. Thomas.

PUNTS DE VENDA & SUSCRIPCIÓ:

L'AVENÇ, 20, Ronda Universitat.

VERDAGUER, Rambla del Centro.

DURAN Y BORI, Carrer de Fernando.

A. LÓPEZ (Llibrería Espanyola), Rambla del Centro.

PIAGET, Rambla del Centro.

CASTELLS, Portaferrissa, 16.

FAYANS CATALÁ, Carrer de les Corts, 289.

KIOSKO MODERNO, Plá de la Boquería.

PONS, Carrer de Pelayo, 46, llibrería.

PARÍS. — Ed. Sagot, 39 bis, Rue Châteaudun.

NEW-YORK. — Calsina y Salvat; «Carter» building, Corner Eighth Street & Broadway.

H. M. ...
MADRID

Pèl & Ploma

VOL. III

MARS 1902

Núm. 86

En Besnard dins l'art

EL gran Pan enamorat de Syrinx va volerla sorprendre. — Syrinx va fugir al adornarsen, mes el deu va apretar a correr detrás d'ella i allavors a través l'Arcadia comensà entre els dos una cursa memorable. Corre que correrás, Syrinx es trová prop d'un torrent que l'aturá dubtosa al temps qu'el deu arribava ardent de desir. — Ja Pan tancaba els braços sobre d'ella quan Syrinx d'una embransida es precipità dins lo torrent. — L'abrassada de Pan estrenyé sols algunes canyes que aprop del aigua creixien i al adonarsen, l'hi brollá del cor un sospir de tristor al que les canyes respongueren amb un acord harmoniós fins allavors may escoltat en Arcadia....

(Vella faula)

Els homes moguts per lo desir busquém la bellesa sens descans i volém haverla a tot preu, corrent darrera d'ella infatigablement; mes quan pensém aconseguirla i tenirla ben nostra, ens adoném que en lloc de la plenitud que creiem posehir, únicament hem escoltat uns quans compassos mes de'l cant de les esferes i que la enamorada torna a esser lluny. — La veiéu altre volta, devant els nostres ulls en l'horisó mes blau i en el fons mes misteriós de la nostre ànima — allavors axecantnos, la eterna cursa vers ella recomensa amb un dalit mes ardent que mai.

Les obres que els homens deixan darrera d'ells, son com una estela que porta escrita el modo com la bellesa ha sigut vista per les generacions que la perseguiren: lo propera o llunyana que cada una d'ellas l'ha contemplada, els moments en que ha cregut haverla, el decoratjament de que aquesta ilusió ha estat seguida i el retorn gloriós de l'energia. — En un mot: les peripecies de la cursa.

Estudiantne el rastre desde el principi veurém que els nostres avis cercaren la fugitiva d'un sol tret i amb una constancia que durá milers d'anys, les obres que dexaren ens mostran com l'ideal varen buscarlo en un sol sentit, dretament (1) i potentment, que mes tart la cursa va devenir mes atormentada i febrosa. — Arribada a una certa altura varies direccions diferents s'inicien i axis de mica en mica arribém a les obres dels nostres contemporanis.

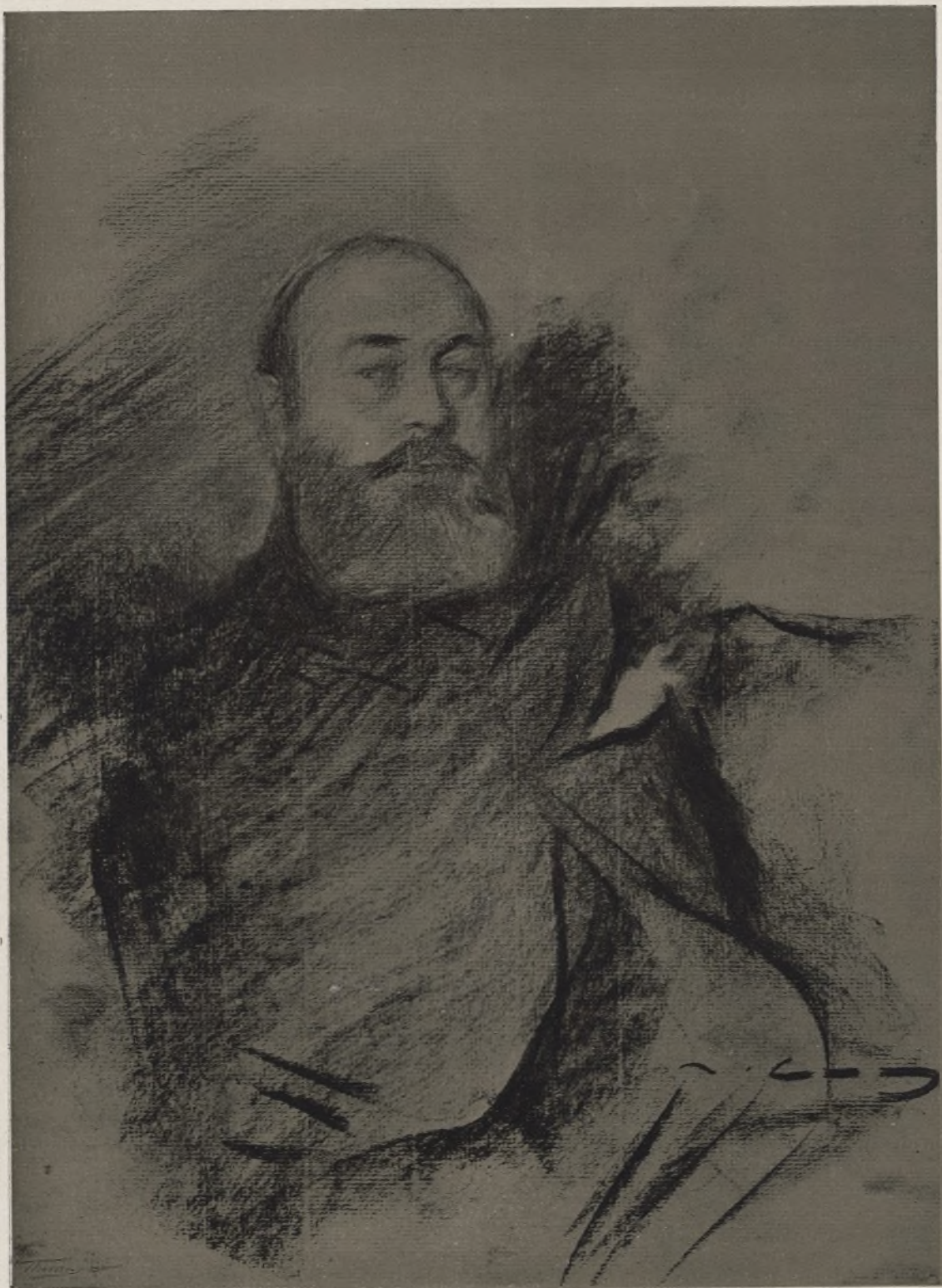
L'art de avui s'orienta vers tots els punts del es-

(1) Es particular la identitat de tendencia que s'observa en les produccions arcaiques. — Certs vasos xinos primitius semblan sorprendentment a altres assiris. — Hem vist en les coleccions, escultures japoneses de les mes llunyanes èpoques que recordan prodigiosament les estàtues egipcies de les primeres dinasties. — La semblansa no resideix solament en el fons de l'obra, en la seva part expressiva si no que resulta també frapant en la part mes material del mateix al interpretar la forma.

pai i sembla a primera vista que tot sia confusió, que tot parentiu i tota harmonia sia impossible entre els qu'avui busquen lo bell. — Que el net ha arribat tan lluny del avi, que la distancia ha romput el llas de la rassa entre els dos, pero aixó es solament apariencia i si seguim el procés del ànima humana en el seu torment d'hermosura, veurém com aquest desarrolo es tan lògic com el del roure que s'esforça i creix vers el Sol. — Com un arbre, els homes havém nascut de terra per buscar lo qu'estimém. — Durant l'infancia la nostra rassa fou com un tronc dret i fort al que mes tard creixeren branques. — Aquestes al seu torn varen dividir-se en altres mes petites i demunt les mes menudes van i venen fulles i flors i fruits seguin el sant ordre imposat per l'Amo a tot el que sobre la terra viu i treballa. — Si comparém un fruit daurat i un brot tendre amb el tronc de que els dos son fills, no podrém casi comprendre com la substancia dels uns es la del altre, com tanta farsa rústica ha pogut crear tanta delicadesa i per arribar a una idea exacte del perque, i com parts tan diferents s'harmonisen i formen un, tindréu d'estudiar la totalitat del procés del nostre roure.

El mateix ens passa en comparar la obra d'en Besnard am la dels seus passats i contemporanis. — Ningú com aquest Mestre resulta inèdit, diferent dels altres, aixís en el seu modo de veure la bellesa com en el de correrli darrera. El seu sentir, l'harmonia no es el dels nostres avis, pues en Besnard ha sabut establir reports entre els tons, valors, formas, línees, volums i moviments que passaren desapercbutts als ulls dels nostres passats. — L'examen de la seva obra ens sorprendrà moltíssim i si som francs confessarém que ens ha obert la porta d'un tresor que fins ara habíam ignorat i que gracies a n'ella el nostre patrimoni ha aumentat de tot el racó de Naturalesa descobert per en Besnard en la llum de la flama que en ell porta.

Per convencers d'aixó hi ha que veure els seus quadros un a un. — Devant lo *Marché aux chevaux* o de la *Femme se chauffant* del Luxemburg tindréu una idea de la seva visió del color. — Aquesta visió es tan original que els acords qu'en Besnard ens fa veure nobilíssims i exquisits, ens haurien esgarriat al contemplarlos sobre un altre paleta que la seva — no hi ha ningú com ell per saver escoltar la música a través el soroll. — A mes del color en si, hi ha la materia de la seva pintura que no pot confondres am cap mes — en el quadro del Luxemburg de que hem parlat, la materia es un tal misteri (tancat sota la factura mes clara) que el que vol copiarlo podrà arribar a n'el tó just, a la forma idéntica, i als valors exactes i encare quedarà a mil llegues del original. — Copiar aquest quadro es voler fabricar un ser vivent amb els elements que l'análissis químic dels seus membres ens revela en lo seu cos. — En Besnard se serveix per pintar de tots els procediments coneguts i d'altres qu'ell inventa. — No recordém festa mes gran que veurel treballar; — sota

«P. A. BESNARD», DIBUJO DE R. CASAS

BIBLIOTECA
MUNICIPAL
MADRID

«DIBUIX INÈDIT», PER P. A. BESNARD

els seus dits els colors adquireixen una bellesa mai vista — del moment en que els pren per acordarlos en una obra, els ors brillan amb un esclat nou. Els blaus es tornan mes grans i fondos, mentres qu'els rojos cantan la seva nota mes plena. — Es diria que la materia es revifa sota el seu voler com sota una incantació, es un verdader regal per els sentits i devegades sembla qu'alguna de les seves harmonies es el paladar qui les saboreja.

El seu modo d'interpretar la vida es mes humá que el de cap dels passats. — L'observa constanment d'aprop i fundament. — Dotat d'un bell cor, sol transformar el dolor en bellesa i la humil vulgaritat dins que vivim, en noblesa. — No la perd mai de vista ni quan s'enlaire mes alt portat per la imaginació. — Ja que fa poc parlavem d'arbres, podrém dir qu'en Besnard sembla compendre que entre aquestos els qu'estenen branques mes altes i ufanes, son els que xuclen mes fundament la terra am les seves arrels. — Vegis en la «Escola de Farmacia,» o en la «Iglesia del hospital de Berck,» o en l'«Hôtel de Ville» i en el anfiteatre de la «Escola de Química,» els frescos que demostren la vritat de lo que dihém.

Una de les qualitats que mes resurten en varies obres del nostre Mestre, consisteix en el moviment de que están plenes. — En Besnard está dotat d'una sensibilitat de visió que l'hi permet sorprendre els aspectes mes fugitius de la Naturalesa o els moviments mes rápids dels sers. — Recordém amb alegría l'espectac de vida que hi ha en els seus *Poney à la mouche* o en la maravellosa *Rejane*, en l'un com en l'altre, el moviment hi está sorprés d'un modo que sobta i al que mai ningú ha arribat ni com intensitat, ni com a calitat. — Els moviments dels que 'n Besnard ens ensenya el ritme harmónic haurian fet renegar a un grec. — Son els mes terra a terra, els mes insignificants i ell sab trovarhi dins, elements de síntesis qu'els eternisen i fan paralels am la marxa del món. — En els plecs del vestit de la Rejane hi ha tota la vida d'aquesta dona perque un plec conta'l rastre qu'un gesto deixa, el gesto es el llenguatge mes clar de l'ánima, i en Besnard ens ho demostra axís ben clarament en aquet quadro. — Hi ha una pintura no gaire gran, que molts consideren com una de les notes d'en Besnard, que conta mes observació servil de la Naturalesa. — Parlém de la «Dansa espanyola.» — Representa un petit local en que aquesta te lloc, fumet i fastigós, l'escenari en que dugas *bailaoras* es contorsionan, está mirat com d'un palco de primer pis i va en primer terme, mentres que en el fons es veu la sala fosca, respirán bruticia i droperia. — L'atmósfera de vritat hi es prodigiosa i aquest quadro quedarà per sempre com el tipo del género. — Pues, aquesta obra tan justa va esser executada de memoria al retorn d'un viatge qu'en Besnard va fer a Madrid ahont va contemplar la escena *tres vegades*. — Prova aquest fet algo mes qu'una memoria visual extraordinaria en lo nostre concepte, aixó dona la clau de lo vivent o de lo reals

que son les seves obres mes fantasistes, pues una memoria aixís ajudada per una imaginació transformadora pot crear un món nou.

Aquestos caràcters si no son tots els que originallen l'obra d'en Besnard, basten per formarnos càrrec de lo diferent que es en si, de tots els que l'han precedit i el voltan. — Contemplarlo superficialment (o qu'el contempli algún dotat d'un sentit d'harmonia repatani) es concloure qu'en Besnard es un individuo sens ascendents ni parens colaterals, mes d'un examen mes esclarit s'en despéndrà que si be lo nostre mestre es lo brot mes clar i viu de l'arbre de bellesa, el que fins avui s'ha enfilat mes alt en el espai i que per conseqüent está mes separat de la seva mare, no dexa per aixó d'estar unit a ella per les fibres mes fortes i vitals. — En la seva obra hi veiem realisades coses que foren tendencies en la de Fragonard, Watteau i Largillière. — D'ells te la elegancia, la sensibilitat visual, l'amor per el decor, la facilitat i altres qualitats que com mes fondes, poden sentirse pero no esplicarse. — També devegades la seva obra te vagues afinitats am certs costats de la de Rubens o de Goya, pero aixó no te res de particular. — Quan es posseex l'acuitat de visió d'un japonés, res te d'estrany qu'els dibuixos que s'executen ressemblin devegades al de mestre Hokoussay. — En quant al seu veinat contemporani no veiem ningú que el valgui, sobre tot si es vritat que l'artista deu esser universal com diu Vinci. — Trovarém be un Degas genial que sols ha aprofundit (maravellosament) una tendencia o en Puvis qual visió serena de la harmonia eterna el posá al costat dels grecs, o en Manet especialisat en el tabernacle del color i la llum o alguns altres, qual obra es mes aviat tendencia que realisació.

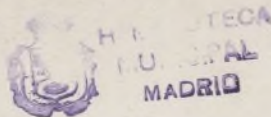
Pero personalitat que com en Besnard hagi tingut en els nostres dias i en els passats la visió del univers que la seva obra ens ensenya, no la coneixém encara. — Contemplantlo dins l'art axis passat com present, el veiem avui com la mes bella branca nova nascuda en el roure de bellesa, la que demá quan florides hagin vingut, quedarà classificada com el punt de partida de les altres mes sanes que sens dubte sortiran d'ella per creixer mes amunt.

Aixó es lo que podém dir del total d'aquesta obra al contemplarla d'aprop. — Confessém que en algo podém equivocarnos, pues no pot medirse l'altura d'una montanya mes que mirantla de lluny. — Nosaltres encara estém al peu d'ella (afortunadament) i el recul del temps ens manca per mesurar definitivament l'alsada.

J. M. SERT

París, Maig 1902

P. S. — Am tot aixó no hem parlat de cap dels defectes de aquesta obra que gracies a Deu no'n manca pas. — Hi ha desigualtats bastant grans com en totes les dels sensitius genials pero voldria veure qui gosaria sens disminuirne la gracia, engrandir el cap als personatges de Watteau que'l tenen massa petit o equilibrar algunes composicions de Rubens que manquen d'estabilitat o corregir certes perspectives no prou explicites que hi ha en el *Embarquement pour Cythère*.

Hero i Leandre

Poema líric-dramàtic en dos actes

PERSONATJES

LEANDRE
TIMOCLES, AMIC DE LEANDRE
DOS PESCADORS
HERO
TRES GERMANES DE LEANDRE
CHOR DE DONZELLES
CHOR DE PESCADORS (INVISIBLE)
CHOR DE NEREIDES (INVISIBLE)

*L'escena a Abydos i a Sestos en l'estret dels Dardanels.
Època indeterminada.*

ACTE I

*Roques esquerpes de la costa d'Abydos al estret dels Dardanels.
La mar sols s'ovira llunyana a l'horitzó en front dels espec-
tadors ocultada pel rocám qu'es esquerp i molt elevat.
El sol fa estona qu'es post; comença la calma del crepuscul; no
mes se sent la remor sorda de la mar escumejant per les
roques.*

ESCENA PRIMERA

*Polydor i Hipòlit, vell aquell i jove aquet, están asseguts en
terra adobant unes xarxes que pleguen als pocs moments d'al-
çarse el teló.*

POLYDOR

*Tot alçantse i mirant ab atenció la mar ab la mà fent de pantalla
als ulls.*

En calma está la mar, mes no m'enganya!
Que si are calla es per millor bramar...
Aquell morro de nuvol qu'allí flaira
De bones intencions no'n porta pas.

HIPÓLIT

Una boira cada volta mes espessa
S'ha ajegut per l'estret de cap a cap;
Si Tiphon per llevant bufa en sa trompa
Adeu calma...

POLYDOR

I segur que bufará;
De cop s'ens gira'l temps: ay! de la barca
Qu'a nit enganyi eixa traïdora pau;
Els seus barquers avans no apunti'l dia
De Charon en la barca vogarán.

HIPÓLIT

Tant cert? vols dir?

POLYDOR

Oh! mira! l'vell Polycrates
Que per coses de l'aigua te l'olfat
Mes fi que no'l dels gossos de Diana
Plega l'inútil vela, i tot remant,
Per Zeus omnipotent, a temps ell vira
Cap a la costa.

Silenci.

HIPÓLIT

Prou que'ls seus companys
L'han vist ben desseguida la virada
Del vell patró; puig que seguint el pas
Del seu llaut ja giran tots a l'hora
I recullint febreros vela i arts
En llarga professó barques i barques
Ja venen sens espera a demanar
Abric segú en la platja.

POLYDOR

Benvingudes
Siau totes vosaltres! no'n feu cas
Dels besos d'aquesta aigua enganyadora
Qu'en insondable gola en un instant
Veurém badarse... Que'ls tritons i ondines
Incansables seguint el galopar
Dels blancs corcers indómits qu'arrossegan
El carro de Poseïdon immortal
S'arrisquin eixa nit... i l'home sabi
La cólera dels deus no reti mai!

S'en van.

*Dels dos costats de l'escena se senten els cants dels pesca-
dors que plegan del treball.*

CANT DELS PESCADORS

Devant la mar que menaça
Oh! terra dona'ns asil!
La nostra vida qui abraça
Te de ser prudent i humil.

Qui de nit i jorn l'habita
Sabrá adorar l'Infinit:
Devant d'eixa mar sens fita
Devé l'home tant petit!

Si ets prudent les veles plega;
No les inflis un neci orgull
Que dret la barca arrossega
Fins a estrellarla en l'escull.

De nens que sempre fins are
Abocats vers el seu fons
Com fills davant de la mare
Hem escoltat ses lliçons.

Per ço mai distrets ens trova
I avui llegirhi hem pogut
Ocultes ires que cova
Al fons de sa quètetut.

De sa morada segreta
Per ço avui ens ha enviat
A Glaucus (1) el vell profeta
Que prediu la tempesta.

L'hem vist tots ab greu temença
Demunt d'un penyal desert
Gotejant sa barba immensa
Tot de conquilles cobert.

Fent tronar sa veu feresta
Tot cridant «Bon pescadó!
Vigila! que la tempesta
Te vigila en l'horitzó!»

Devant la mar que menaça
Oh! terra! donans asill
La nostra vida qui abraça
Te de ser prudent i humil.

ESCENA II

Surten de sobte, Leandre corrent furios i Timocles empaitantlo, fins que l'assoleix i li passa els braços pel seu cos.

LEANDRE

Oh! deixa'm!

TIMOCLES

Leandre!

Atura't! per tots els Deus!

LEANDRE

Inútils esforços!

(1) Glaucus era un semi-deu mari. Havia sigut pescador i va adquirir la immortalitat llençantse al mar desde'l cim d'una roca. Era una divinitat benèfica amiga dels pescadors que contaven qu'avans de les tempestats els hi apareixia en alguna roca de la costa anunciant ab veu ronca el mal temps.

TIMOCLES

No escoltarás els prec meus?
Tant sols per un dia
Resta en ta llar,
Eixa calma oratge anuncia;
Traidora es la mar!...
M'escoltes? dolç amic!

LEANDRE

Dels teus temors jo m'en ric!
Oh! deliri el teu extrany!
La mar qu'es ma vella amiga
Es incapable d'engany!
Jo vull creure lo que'm diga:
I avui ses ones am suau murmuri
Em diuen que no m'aturi
En mon amorós afany!
Oh! si! em diu que fins dexarme
Com cada nit
Entre'ls seus braços d'amor rendit
Avui també vol breçarme.
Miralal! ni una alenada
Commou eixa mar tranquilal
Ni la mes petita onada
En l'immensitat oscila!

TIMOCLES

No son vans els meus temors!
Oh! no veus als pescadors
Remant furients vers la costa?
Es que flairen l'oratge que s'acosta.
I m'han dit parlant del temps
Qu'eixa calma es mal auguri:
Com vols, company, com vols que no t'aturi?

LEANDRE

Oh! amic meu! tu la mort tems
Perque no saps que es amor;
Ell dona al pit prou coratge
I an els membres prou vigor
Pera vencer tot oratge
I arribar a l'altra platja
Ont les caricies d'unes mans amigues
Sabrán curar mes fadigues!

Ab veu forta.

Prou de plors i de pregarme!
Prou d'inútil suspirar!
Obra'ls braços! deixme anar!
Sols la Mort pot aturarme!

TIMOCLES

Caient agenollat en terra i abraçant a Leandre pels genolls.
Per la teva dolça mare

1874

● «ESTUDIS», DIBUIX INÉDIT PER P. A. BESNARD

Que tota en plors deixes are
 Creient perdut al fill seu!
 Per tes germanes qu'encare
 Me sembla veure en torn teu
 Els genolls com jo abraçante
 Ab llàgrimes suplicante
 Restar sols per una nit!
 Per eix cor meu que batega
 En el mes generós pit
 Que per tots els Deus te prega
 Refrenis el teu afany
 Que vers la Mort t'arrossega!
 Oh! bon amic! dolç company!
 Per la teva dolça Hero
 Que mes que tot vol ta vida!...

Mirant a Leandre que forceja per fugir.

Mes ay! que'n vá'm desespero!

Aparta els braços i's queda suspirant en silenci: Leandre enternit s'atura i'l mira llarga estona ab ulls de pietat.

LEANDRE

Somrient compassiu i alçant al seu amic de terra.

Timocles! em voldrás creure
 Que es sols ta bona amistat
 Que mil perills te fa veure
 I que't porta are enganyat?
 Son vans temors els que tens!
 Pures il·lusions!... oh! sens?
 La calma, amic meu, recobra!
 I els teus ulls allí adalt gira!
 Oh! quin cel mes seré s'obra!
 I mira al devant teu! mira!...
 Eixa mar sens ona alguna
 Que dorm tant mansa i serena
 No pot oh! no pot tot d'una
 Del seu tranquil llit d'arena
 Alçarse ab espantós brám
 A fuetejar el rocám!
 Pro si veus una menaça
 En sa calma, ans no comensi
 La tempesta, deix que'm llensi
 Al estret, que prest se passa.

Mostrantli ab orgull el pit.

Mira! mira! aquet pit fort
 Que no sap temer la Mort!
 Que s'hi oposin aigua i vent!
 La grossa onada, impotent
 Contra ell s'estrellará!

Extent ab orgull els braços.

Mira eix braç meu invencible!

No hi há onada tant terrible
 Que'l pugui fer doblegà!
 I aquets braços per'anà
 Desde'l meu negre desterro
 Al meu amor a abraçà
 L'Amor mateix m'els forjà
 Mes forts que no pas de ferro!

TIMOCLES

Interrompentlo.

No hi ha home fort pel destí!

LEANDRE

Cada cop mes exaltat i sens escoltarlo.

Oh! Deus! quan a mitj camí
 Entre mar i cel perdut,
 Per la immensa solitud,
 Somriu de cop en la nit
 Enrojint tot l'horitzó
 De sa teia la claró
 Oh! llavors en el meu pit
 Sento creixer l'ardiment!
 Ansia terrible s'encén!
 Rompo l'aigua bracejant!
 I envejosos pel voltant
 Veyent ma boja carrera
 Ix tot botant ab dal-lera
 Tot l'exercit de delfins
 Que seguintme mar endins
 Jo ben prest els deixo enrera!

Silenci. Leandre mira una estona a Timocles que perma-neix en la mateixa actitud.

Un'hora! no mes! un'hora!
 Te demano oh! bon amic!
 Are'm llenç! i a l'altra vora
 Avans de la fosca estic!
 I si l'oratge s'acosta
 pot fer vía! pot fer vía!
 Puig encar la llum del día
 Em trovará a l'altra costa!
 Soc fort! soc fort! no m'espanta
 De l'aigua i vent el furor:
 Soc fort! Soc fort! oh! l'Amor
 M'ha infundit força geganta!

TIMOCLES

Brandant el cap.

No hi ha home fort pel Destí:
 I pel osat i imprudent
 Ve implacable, i un moment
 Li basta per destruï
 El vigor d'un heroic sí!

No retis ab neci orgull
Aquet braç qu'omnipotent
Son poder per tot extén
I que no veu mortal ull!

LEANDRE

Trenta cops m'has vist fugi,
Trenta cops m'has vist tornà;
I un cop mes no será així?...
També tornaré demà!
Oh! refrena el teu desvari
Jo soc dels Deus protegit!

TIMOCLES

Mes perden al temerari!
Oh! sents aquet sort brugit?...
Es de la mar ja revolta
Amic! per darrera volta!
Resta sols per una nit!

LEANDRE

Ab tò calmós.

Trenta nits d'inefable ubriagança
Han deixat en mon cor massa anyorança
Perque pugui aturarme el teu espant!
En mon pit, Hero, ha encés ab ses besades
Tal desitj que les mes furients onades
Extingir eixa flama no podrán!

Oh! mar! que son mesquines tes tempestes!
Des que'n porto en mon pit de mes ferestes
Ja tos bramuls no poden ferme esglai!
Ella'm crida! la sento! ja m'espera!
Que bufin tots els vents! ones! enrrera!
Pás a l'amor! no'm venceréu jamai!

TIMOCLES

Sempre escoltant la remor de les ones.

No sents? la mar te la nega
La esperança d'arribarhi!
Oh! com l'amor te cega!

LEANDRE

No! mil voltes no! al contrari!
La llum dels Deus ell me dona
Per guiarme en mon camí
I evitar ben lluny de mí
Qualsevol traidora ona.
I un ull d'un ver amant, si amorosit
I dolç i humil devant d'uns ulls devé,
En els moments suprems heroic també
Sap mirarse la Mort de fit á fit!

S'atança a Timocles ab els braços oberts.

Vina als meus braços! obra'm també'ls teus!
I en mon pit tos temors fará oblidà!

TIMOCLES

Caient en braços de son amic.

Dolç amic! que t'amparin tots els Deus!
Adeu! adeu! Leandre!

LEANDRE

Amic! adeu!

Fins demà! i a reveure!

TIMOCLES

Ab veu indecisa.

Fins demà!.....

Llarga abraçada. Una vaga claror de crepuscul encare somriu per l'espai. Durant tota aquesta escena el cel s'ha anat ennuvolant. Les primeres estrelles parpellejen entre'ls estrips de la nuvolada. El vent s'ha aixecat fort i brúfol i'l murmuri de la mar es cada cop mes furiós i profon.

Se senten de lluny les veus de les germanes de Leandre.

CHOR DE LES GERMANES

Ont ets? oh! germá estimat?
Ont ets? pobre esgarriat
Ab veus tremoloses
Cridante are estém,
Mes sempre ploroses
En lloc te veiém!
Leandre! germá!
Ohá! ohaaá...!

Ab gemecs de dolor folls
T'abraçarém els genolls!
Per lligarte als braços
Cansades vením
I aturar tos passos
Devant de l'abim!
Leandre! germá!
Ohá, ahaaá...!

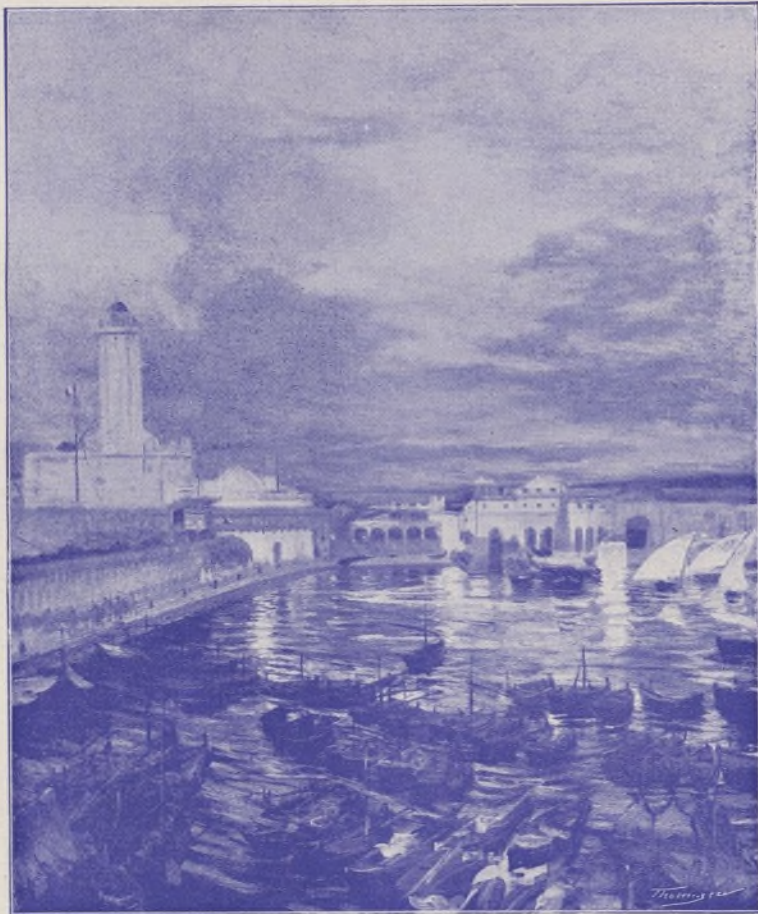
Leandre al reconeixer la veu de ses germanes fa per fugir ans no arribin. Timocles fa els ultims esforços per retenirlo.

TIMOCLES

No sents tes pobres germanes?
Serán ses llágrimes vanes?
Oh! escolta! espera! cridém!
Ab els crits les guiarém!

LEANDRE

Deixam fugir,

«EL PORT D'ALGER», PER P. A. BESNARD

«DIBUJOS INÉDITOS», PER P. A. BESNARD

Avans no hajin arriuat:
Dels teus braços vull exir,
I si no vols, de mal grat.

Lluiten un moment.

CHOR DE LES GERMANES

Mes aprop.

Sols el desolat rocám
Sap respondre a nostre clám.
Ja de la marina
S'enfuig tot ser víu
I fins la gavina
S'amaga en son níu.

I tu Leandre tant sols
Arriscarte a la mar vols?
No't fa torná enrrera
Eix cel enemic?
Si una llar t'espera
Per donarte abric!
Leandre! germá!
Ohá!

TIMOCLES

Deixant, pera cridar, de lluitar ab Leandre, que s'escapa per les roques.

Ohaaá...!

CHOR DE LES GERMANES

Ja udolar la mar se sent
Oh! torna, torna! imprudent!
Si en horrible gola
L'oratge obra'l mar,
No per ço tremola
La tranquila llar
Leandre! germá!
Ohá!

TIMOCLES

Mes fort.

Ohaaá...!

Corra d'una banda a l'altra perdut d'esma, buscant a Leandre.

CHOR DE LES GERMANES

Ja'ns respón de lluny un crit:
Serás tú que'ns has sentit?
D'una dolça mare
Recorda que ets fill!
No la dexis are
Per cercá'l perill!
Leandre germá!
Ohá!

TIMOCLES

Ohaaá...!

CHOR DE LES GERMANES

D'aprop.

Ja vením! corrém! volém!
Que ben prest et trovarém!
Negra nuvolada
S'extén ab la nit!
Un sol cop t'aimada
Pots deixá en oblit!

Per'cí! per'llá! tot se fón
En un murmuri pregón!...
Lluny de ses delícies
Sentirás condol
Mes nostres carícies
T'en serán consoll!
Leandre, germá!
Ohá!

TIMOCLES

Ohaaá...!

S'ha enfilat a la roca mes alta i mou els braços fentllis senyal.

Aquí! aquí! no'm veiéu?

GERMANES

Ont? per ont?

TIMOCLES

En aquet cím!

GERMANES

Oh! germá! prou que't sentím!
Pero no't veiem arreu!

TIMOCLES

Al devant!

GERMANES

Oh! allí! allí!

Es ell! — ets tú? pobre germá?
Deixans venirte a abraçá!

Timocles no contesta. Plega les mans i dirigeix els ulls al cel.

ESCENA III

Entran les germanes de Leandre, corrent ansioses, ab les túniques estripades i la cabellera en desordre.

TIMOCLES

Acostantse lentament a elles.

No soc Leandre! tristes donzelles!
Vostre germá de bades cerqueu!

Ell ja ha fugit deslligant mos braços!
Sens escoltarse m'amiga veu!

GERMANES

Horribles mots els que sentim are....
Alcém, germanes, tal plany al cel
Que no l'ofegui el brám de l'oratge:
Malehüt sigas! amor crudel!

TIMOCLES

Llàgrimes, precés han sigut inútils!

GERMANES

Pero sa mare li has recordat?

TIMOCLES

Si! mes en vá! pare i mare obliden
Els que s'estimen!

GERMANES

Oh! fill ingrát!
Malehüt día en que'ls ulls de Héro
Per primer cop van trovar els teus!
Oh! malehida primera flama!
Si ab ella perdret volen els Deus

TIMOCLES

Mirant el mar.

La mar blanqueja d'ones qu'esclaten.
Que per les roques boten sens fi!
El vent ja xiula! el cel es negre!
Ve la tempesta! fugim d'aquí!

GERMANES

Oh! un esforç últim fem per trovarlo!
Aném! aném! potser nostra veu
A temps li arriui!

TIMOCLES

Vana esperança!
Sols mar endintre ja'l trovaréu.

GERMANES

Oh! no! abocat potser vers l'abisme,
Al arriuarli nostre greu plany,
Dubta i vacila... potser, s'atura!
A temps hi forem! guiens, company!

Se'n van corrent cap al fons de la escena seguides de Timocles i pugen al cim de les roques. Se sent cada vegada mes fort el rebullir incansable de la escuma de les ones que reventen furioses. El cel s'ha acabat de cubrir. Ni una sola estrella brilla al firmament. Fosquetat completa. Una remor sinistra i aixordadora s'alça de tota la immensitat.

Les germanes de Leandre qu'han estat mirant llarga estona sondejant la foscor llencen totes a l'hora un xiscle d'esglai.

GERMANES

Es ell! oh! sí! es ell!
Quí d'aquella roca
Are s'ha llençat!
Es ell! oh! sí! es ell!
Quí are ab les ones,
Lluita desperat!
Leandre!!!

TIMOCLES

Leandre!!!

LA VEU DE LEANDRE

Llunyana i ofegada, pero forta.

Adeeeu...!!!

Restan una estona mirant com Leandre s'allunya de la costa. Després les germanes cauen de genolls en terra, en actitud de pregar.

GERMANES

I

Oh! Deus venjatiu!
Perdó pel osat
Que reta vostre'ira!
Tingau pïetat!

De l'ona implacable
D'esculls i llampecs
Lliuraulo! Lliuraulo!
Sentiu nostres precés!

Mentres cantan la estrofa següent s'aixequen i surten de l'escena: el rest de la cançó se sentirá allunyantse de mica en mica.

Mes ay! pobre mare!
Com defallirás
Quan soles a casa
Entrar ens veurás!

II

Per ell no'ns preguntis,
Puig ay! l'hem deixat
Entre un cel tot negre
I un mar revoltat!

Lluitant ab les ones,
Lluitant ab el vent,
Tot sol contra l'ira
Dels Deus, l'imprudént!

Ay! pobreta mare!
Com ens mirarás

«DIBUJOS INÉDITOS», PER P. A. BERNARD

«PONEYS», PER P. A. BESNARD

HERNANDEZ
MUNICIPAL
MADRID

Quan soles a casa
Entrar ens veurás!

III

Quan la nit arriba,
En tot niu d'aucells
Els joves s'hi ajoquen
Per dormí ab els vells.

Mes ay! l'home jove
Mai té'l cor tranquil
I un foc se l'emporta
Fugint tot asil!

Ay! pobreta mare
Com suspirarás
Quan soles a casa
Entrar ens veurás!

ESCENA IV

Mentres va allunyantse i afeblintse el cant de les germanes surt el pescador Polydor ab pas cautelós i com escoltant ab atenció.

POLYDOR

Per tots els Deus immortals!
D'ont poden venir
Aquets planys tant llastimosos
Que m'han dexondit?

Potser les cinquanta filles
De Nereu serán
Que xisclen esbojarrades
Per l'aigua lliscant. (1)

(1) Nereu, un dels deus del mar, tenia cinquanta filles qu'eren les Nereides.

Mes potser de l'agonía
Será l'últim clám
D'alguns pobres náufrecs.....
Oh! veíam! veíam!

Puja ab pas precipitat al cim de les roques i vigila l'horitzó ab mirada ansiosa.

Entre dos ones furients
Que s'empaitaven
Veure uns braços m'ha semblat
Que s'agitaven:

Sí! son un braços valents
Qu'am pena avançan
Mes ay! més ay! que, impotents,
De lluita's cansan!

Cridant.

Ohaaá...! ohaaá...!
Es massa lluny!
No'm sentirá!
Ohaaá...! ohaaá...i
No'm sent! no'm sent!
Totes en vá!

Ay de tú! temerari!
L'únic adeu
Que rebs en t'agonía
Es potsé el meu!

Les Parques ja't trenquen
De ta vida'l fil!...
Per ferse ab les ones
S'ha de ser humil.

S'en vá. La mar bramula rabiosa. La nuvolada empaitada pel vent furiós s'escampa i s'arremolina per tot el cel. Brilla tot d'una un viu llampec a l'horitzó i al cap d'una estona s'exten sordament per l'espai la remor d'un tró llunyá.

TELÓ

M. DE MONTOLIU

(S'acabarà en el número pròxim)

Rodin

(Extracte del catàleg de l'Exposició Rodin)

AU cours des vingt années passées, tout a été dit sur Rodin par les lettrés et les critiques. Leur intervention, trop souvent sanglante, pour parler en style de chirurgien, n'a mis à nu que des organes admirables; elle a laissé dans le mystère l'âme de l'artiste, parce que le fluide divin dans lequel elle nage échappe à l'analyse, même à celle de l'artiste lui-même. Prométhée savait-il de quelle nature était le feu qu'il dérobait à Jupiter? — Son supplice lui apprend seulement qu'ici-bas la douleur est le prix du génie. Rodin lui aussi a eu son vautour comme tous les grands artistes qui ont cherché leur idéal dans les régions supérieures.

Aujourd'hui vous demandez à un artiste de développer les hautes raisons d'art et de technique qui font de ce statuaire, unique à notre époque, le créateur de formes et l'évocauteur d'idées qui ont fait tressaillir d'admiration ou de rage la génération actuelle. Je ne sais vraiment si j'ai le droit d'essayer de vous satisfaire. L'âme de l'artiste est un sanctuaire que nul ne doit violer. Aussi m'arrêterai-je au seuil, me bornant à transcrire les pensées que me suggère l'œuvre immense que j'ai sous les yeux.

Je suppose, en regardant cet œuvre de Rodin, que son cerveau, comme celui de tout grand artiste, contient l'idée totale du monde avec toutes ses formes, ses symboles, et leurs complexités innombrables d'où naissent les hautes synthèses. La contemplation passionnée de la Nature l'a certainement amené à sentir que nulle force en dehors d'Elle n'est capable de suggérer son propre symbole. De là cet amour du « morceau » qui fournit à Rodin l'expression même de la vie, qui lui permet de fixer la trace des passions en faisant jaillir de la forme l'idée, toutes les idées, et les significations de l'humanité.

La forme, telle que la comprend Rodin, devient la vie. Il fait d'abord des hommes, et puis il les anime; ou mieux, ils vivent, dès qu'

ils sont parfaits. Cela est contraire à la esthétique de ceux d'entre les artistes qui croient faire grand avec un sujet pompeux sans en percevoir le côté humain, dont l'absence condamne leurs œuvres à l'oubli. Car les générations ne tiennent compte que de celles où l'humanité a le plus de part. C'est pour cette raison que l'art grec est immortel et sera à jamais le guide de tout art qui voudra rester grand. Quelle serait pour nous la conception du monde païen sans les grands sculpteurs de l'antiquité grecque? Ce pauvre Jupiter serait aujourd'hui bien oublié sans le divin Phidias.

Ceci m'amène à dire que Rodin est aussi un grand historien; car il a pétri dans la matière, au moyen de la forme, des états d'âme, ce qui importe à l'histoire plus encore que des faits ou des physionomies que l'actualité dénature. — Que croyez-vous que diraient les artistes, les lettrés des siècles à venir si, toutes traces de notre monde actuel disparues, on retrouvait les statues de Hugo et de Balzac? — Eh bien, ils diraient que ce sont vestiges d'une grande époque d'art, où l'admiration des foules pour les hommes de pensée suggérait aux statuaires de génie des œuvres grandioses. Ils devineraient dans Hugo le poète universel et inspiré, le chantre de la nature et de l'humanité, des passions et des orages. Ils verraient dans ce Balzac tant discuté, si follement insulté, projeté par le génie, surgissant au bord de son piédestal comme prêt à s'élancer dans la vie; ils verraient, dis-je, le génie palpitant, intense et douloureux, d'un puissant psychologue; car à nul autre ne peuvent appartenir ce port de tête et ces orbites au fond desquels nagent des yeux presque inutiles, humbles serviteurs qu'ils sont du cerveau qui seul voit tout.

A cette hauteur, l'amplification de la fougue devient la sérénité. — Oui! la sérénité! Sommet de l'Art qu'illumine le génie et que rafraîchit l'haleine de la pensée pure.

P. A. BESNARD

«I. DECORACIÓ DE LA CAPELLA DE BERCK»,
PER P. A. BESNARD

«II. DECORACIÓ DE LA CAPELLA DE BERCK»,
PER P. A. BESNARD

Décoration de la Chapelle de Berck

I. — *La naissance*. L'homme est voué dès sa naissance à la Souffrance....

II. — .... à la maladie, mal moral, etc.

III. — à la mort.

IV. — *La résignation* en Dieu est son seul refuge par la contemplation de la douleur de la Vierge.

V. — *Espérance*. Le Christ est ressuscité et rayonnant de Gloire. Un enfant est mis sur son chemin. Symbole de tous ceux qui ayant en un enfant malade sont venus chercher la guérison.

VI. — *La Foi*. Le Docteur va procéder à une opération sur un jeune enfant. Un interne — chirurgien, lui administre le chloroforme. Le Christ implore Dieu le Père, pour la guérison de l'enfant. C'est un peu la paraphrase de ce mot d'Ambroise Paré: «Je le pensai Dieu le guérit.»

VII. — *La Charité*. Une veuve, par consé-

quent un être éprouvé par le chagrin, trouve plus malheureux que lui et fait la charité. Un groupe de jeune ménage heureux fait peu d'attention au pauvre. Mais un rayon parti du coeur et des Stygmates du Christ les touchera comme il touche le cœur de la veuve.

VIII. — *La résurrection*. C'est le retour à la santé morale aussi bien qu'à la Santé physique sous l'influence de la bonté Divine. L'homme rendu à lui-même, débarrassé de la souffrance travaille pense et agit. Celui qui est arrivé au terme final qui a fini sa journée, s'attarde sur la rive à écouter quelque sage nymbe, ou s'embarque sur la nacelle guidée par un ange qui le mènera à la cité bien heureuse. Cité que les anges bâtissent avec la matière morale humaine. De telle sorte que l'homme peut dire qu'il se construit à lui même sa cité future.

P. A. BESNARD

El cavaller Mn. Jordi de Sant Jordi

(Poeta català des segles XIV-XV)

ABANS de que'ls nostres clàssics puguin anar en mans de tothom, convé fer-ne edicions crítiques. El més conegut dels nostres antics poetes, Ausias March, és incomprès per molts, perquè les edicions que'n corren s'han fet aprofitant-se de les edicions anteriors, en lloc d'esser fetes sobre'ls manuscrits. Sense utilitzar els Cançoners, se perpetuen moltes errades quan no se n'hi afegeixen; sols s'obté enfosquir els textos.

En Jordi de Sant Jordi fou un dels nostres millors poetes i per tal era tingut entre'ls seus coetanis: sols recordaré la bonica poesia que'l Marquès de Santillana va dedicar-li en ocasió de sa mort.

Poques són les obres seves que han arribat fins a nosaltres. Escorcollejant els set Cançoners conservats que les contenen, sols

n'he recullit divuit! Amb elles preparo una edició que no trigarà gaire a sortir dintre la *Bibliotheca hispanica*.

Ja en el segle xviè, la mala interpretació d'alguna de ses poesies, va donar origen a una llegenda segons la qual el Petrarca (1304-1374) era imitador de Mossèn Jordi. Per fer això possible multiplicaren fins a tres els Jordis poetes, i durant segles els bibliògrafs han anat divagant sobre d'ells sense examinar-ne les obres. Desde'ls estudis den Milá y Fontanals la cosa s'ha anat posant en clar, i ja ara està establert que totes les obres que amb el nom Jordi (am mes o menys variants) figuren en els manuscrits, són de Mossèn Jordi de Sant Jordi, que va viure desde l'últim ters del xivè segle fins a la primària del següent, florint principalment en els primers anys del regnat d'Alfons V

d'Aragó (1416-1458). Se sab que va caure presoner en una de les batalles d'Itàlia durant la primera llarga estada del rei (1421-1423).

Com a mostra presento als lectors de **Pèl & Ploma** dugues de les poesies de Mossèn Jordi de Sant Jordi, precisament escrites durant les campanyes d'Itàlia. La primera, endreçada a la seva dama Isabel, pot considerar-se inèdita, perquè sols se n'ha publicat una cobla i les tornades; la segona, dirigida al rei recordant-li que està prè, figura entre les més conegudes.

Presento aquestes dugues poesies sense notes ni variants, triant les versions menys provençalades. Ve a ésser com un ensaig de vulgarisació d'un clàssic: és el sistema que penso seguir en una *Crestomatia Catalana* que estic preparant desde fa alguns anys, i que podrà ésser, si sé fer-la, de prou utilitat.

J. MASSÓ TORRENTS

Anyorament

Anyorament, enuig, dol e desir
M'han dat assalt des que'm partí de vós
Tant fort que ja res no'm pot abellir
E tot quant veig plasant m'es enujós.
Tant m'ha fet mal lo vostre departir
Que m'entrenyor com no us veig com solia
E per greu dol sovint lanç molt sospir
Si que he pahor que desir no m'aucia.

A, cors gentil! quant de vós me partí
E us viu sus alt al vostre mirador,
Morir cuydí, tant greu dolor sentí:
Axi'm destreny de son poder amor!
Mas, com forçat, jo forcí mon voler,
E pris comiat de vós, goig de ma vida,
Planyent, plorant e ab greu desesper
Maldint lo jorn de ma trista partida.

Si bé dellà visquí ab desplaer
Per los gelos que us n'avien luyat,
Mas sols quan jo vos podia veer
Encontinent tot l'als m'era oblidat.
Mas ara'm veig de tot plaer absent,
Cargat d'amor e pobre de ventura
No veent vós, que us am tant finament,
E per açò morré sí gayre'm dura.

Quant me record del vostre departir
E pens en vós, me sembla que us veig clar;
En aquell punt me corre un sentiment
Per tot lo cors que'm fa los ulls plorar.
Puys vaig al cor e fas-li dir plorant
Ab agre veus «Ay! on és ma senyora?
On est, mon bé? perquè'm muyr desirant
Pel no veer!» tant fortment vos anyora!

Encar vos veig la nit en somiant
De que'l meu cors pren un poch de repòs,
El jorn après vaig tot joyós pensant
Com son estat ab vostre donós cors.
Perque us suplich vos vaja'l cor ab me
Un hora al jorn, per bona coneixença,
Car com més va més vos am, per ma fè,
E més m'entenç en vostra benvolença.

Tornada

Na Isabel, tant havets sobre me
Que quant no us veig visch en fort penitència,
Mas al pus tost e pus breu que poré
Iré veer la vostra continença.

Altra tornada

Car lo meu cors és tant irat ab me
E tant felló per vostra despartença,
Que'm vol aucir e diu que, per sa fè,
Tro us haja vist no m'haurà benvolença.

Empresonat

Desert d'amichs, de béns e de senyor,
En estrany loch, en estranya encontrada,
Luny de tot bé, fart d'enuig e tristior,
Ma voluntat e pensa cativada;
Me trob del tot en mal poder sotmès,
No veig algú que de mi haja cura;
Bé soch guardat enclòs, ferrat e prè
De que'n faig grat a ma trista ventura.

Jo hay vist temps que no'm plasia res,
Ara'm content de ço que'm fa tristura,
E los grillons leugers ara preu més
Que'n temps passat la bella brodadura.
Fortuna veig que ha mostrat son poder
Sus me, volent que en tal punt vengut sia;
Però no cur, car hay fet mon dever
Ab tots los bons que'm trob en companyia.

Car prenc conort de com soch presoner
Per mon senyor servir tant com podia,

«III. DECORACIÓ DE LA CAPELLA DE BERCK»
PER P. A. BESNARD

HEMEROTECA
MUNICIPAL
MADRID

«IV. DECORACIÓ DE LA CAPELLA DE BERCK»,
PER P. A. BESNARD

D'armes sobrat e per major poder,
 No per defalt gens de cavalleria.
 E prenc conort com nò puch conquerir
 Honor en res sens que treball no senta,
 Mas d'altra part cuyt de tristor morir
 Com veig que'l mon del revers se contenta.

Tots aquests mals no'm son res de sofrir
 En esguart d'hu qui al cor me destenta
 E'm fa tot jorn d'esperança partir,
 Com no veig res que'ns avanç d'una espenta
 En acurçar nostre desliurament;
 E mes com veig, çò que'ns demana esforça,
 Qui no sofer algun rahonament,
 De que langueix ma virtut e ma força.

Perque no say ne veig res al present
 Que'm puixa dar en valor d'una escorça
 Mas Deu tot sol, del qui prenc fundament,
 E de qui fiu e ab qui mon cor s'esforça;
 E d'altra part, del bon Rey liberal
 Qui'm socorrà per gentilesa granda;
 Cell qui'ns ha mès del tot en aquest mal
 Que ell men traurá, car soch jus sa comanda.

Tornada

Rey virtuós, mon senyor natural,
 Tots al present no us fem altra demanda,
 Mas que us recort que vostra sanch real
 May defallí a qui fos de sa banda.

Del nou Mestre en Gay Saber

PERA que el títol de mestre en Gay Saber tingué avui una significació viva, es fonamentalment que deuría sufrir una revolució la festa dels Jocs Florals. Per mantenir la vida de la llengua i a la lloansa de l'Amor, de la Patria i de la Fé varen ser instituits. Les endresses delirants i místiques a la Verge arrencaren les aclamacions populars mitjevals. Els noms de Excelsa i de Clemencia, alimentant la fertillíssima imaginació del poble, infantaren la gran personificació poética de Clemencia Isaura. Les proeses llegendaries de les creuhades exaltaren les inspiracions en mal de gloria conqueridora. Els servilismes trovaires enfront de la forsa i de l'hermosura urdiren les lamentacions i dulsaines amoroses. Els revoltats, emperó, pel *sirventes* dissenyaban l'interna falsia de les costums, encrudelían la caricatura literaria del temps i mostraban am llicencies voluptuoses l'opresió dels sentits i de les passions vitals en l'humanitat cristiana.

Obeint clàssicament a la lloansa de l'Amor, de la Patria i de la Fé, no poden els Jocs Florals elegir avui el mestre que parli a l'ànima del poble, que culli la flor íntima de la llengua i porti el ceptre de la seva cultura. El contingut real dels tres lemas poéticos ha variat radicalment.

L'Amor s'ha després del sentit espiritualista cristiá, i assumint, segons els dictats moderns, a l'intensitat de l'ànima tota la forsa, la vida, la bellesa del cos, serveix am poesia profunda al noble geni de l'especie, a la tendència de la vida. Ell ha redimit del concepte cristiá de condemnció i de pecat les passions i l'instint voluptuós, enfortint ademés la sensibilitat, donant-li un llevat mental. Es compren ara el complement hellénic i natural de l'Amor en la Mort, representant les dos fons eternes de la Vida, confluint a l'armonia una de les coses.

La dona tinguda per infernal i perversa veu ja en el sentimentalisme revolucionari francès continuada la intuició dels revoltats mitjevals i de les *Corts d'Amor*, extenent fins a la dona rústica, a la dona del poble, l'excel·lencia de la feminitat. I avui, pel gloriós descobriment dels paissatjes de la vida interior, l'ibsen i l'intelligent feminisme modern elévanla a la completa dignitat de l'home, donant-li una missió no idéntica an aquest, sino, amb exactitut, equivalent. Aixís l'Eva bíblica, cristiana i catòlica, tarada, apartada dels altars es consagrada sacerdotsa de la nova, humanitat joiosa, lliure i fraternal. I la maravellosa ronda de deeses paganes exaltant els entusiasmes naturals, la bellesa de la forma humana, i la dona

ideal de l'intensitat sensible i cerebral moderna es núan, mantenint l'idealitat de l'especie; mentres l'home vigorós, Prometeu novament, es superiorisa per l'Acció, multiplicant en l'especie la variabilitat individual de la vida. I el Poeta canta i vaticina els temps del lliure Amor de que els altres prenen vida i floreixensa.

La Patria sent desferse l'idol que l'encarnaba davant la beatitut de la gent. Deixa de ser un concepte sentimental i barbre de divisió per devenir am la concreció positiva de les races i el destí d'idealisme d'aquestes una persona moral, viventa, solidaria de tots els altres conjunts étnics.

Les banderes, els escuts, els himnes, la tradició, l'honor patri, formes que monopolisaban els anhels dels individus i els instigaban a acometivitats antihumanes, van subordinantse i fent plassa al cuidado d'idees generals, a la averiguació del destí moral de les collectivitats étniques per la collaboració característica a l'unitat humana. Aixís es cercan en el passat tant sols les forces i els actes que ajudin al Ideal de l'avenir. La Llibertat i la Justícia, ideals de l'individu, van devenint els de les races, que s'agrupen en grans conjunts de similitut ideològica i moral. Es el cas aquet dels grupos de rassa aria que tendeixen a expelir el sentit judaïc i cristiá, rescatant la tradició antiga idealista, ja hellénica, ja oriental per ahont nous conceptes de voluntat i d'energía realisin els estats superiors concebuts per la Ciència. — I el Poeta canta els esplets morals de les races, els seus aportis ideals a la edificació de la Ciutat joiosa de l'avenir.

La Fé s'ha extingit. L'análisis científic del Pensament accomplert per Kant i continuat victoriosament ha desembrassat l'edifici de creencies i certeses absolutes. El fenomenisme de la vida, estudiat imparcialment per la Ciència am la convicció de que segons el descobriment kantiá la certesa de la fonda realitat no será mai trovada, ens devé amorós, no obstant, per la necessitat de Bellesa en l'espectacle de la vida. Una íntima voluntat ens empeny a viurer-la, donant-nos en observació com el treball es la llei del mon i el contenidor del sentit de tot. Aixís infantem l'ideal del tre-

vall a fer per la individualitat que'ns trovan tenir, i ell es l'única fe que'ns resta, necessari a l'acció, necessari a la vida. Aixís devé el Poeta el suprém sacerdot atesa la missió vital de Bellesa que accompléix, marcant-nos, cantant-nos els ideals apremiants a la vida.

An aquets tres imprecisos lineaments ve contingut el raionament poétic dels problemes contemporanis. Els poetes que sapiguessin atravesar l'ànima de la seva rassa per aquell raionament realisarían una de les obres mes culminants del temps. Elevarían an aquesta a directora dels mohiments ideològics i morals del segle i contribuirían a aclarir l'espiritualitat humana. Reunits, exaltant i trascendent a totes les sèries de l'activitat humana, de la biología a la mentalitat, els ideals suprems que concebessin podrían trasar la curva sintética de la rassa, dilucidant el destí de les demés.

Examinant la Poesía contemporania, descobriríam bé uns quants noms que lliurement han condensat aquelles preocupacions profundes i sumministrat forts ideals a munió d'ànimes dispostes. Aquí a Catalunya, tal com les realitats polítiques van agombolantse, la missió dels poetes i de sos mestres en Gay Saber sería utilíssima i superba.

Penetrant al àmbit del certámen disolent els lemes antics en la floreixensa moderna; podrían fer obra consemblant a la dels antics trovaires respecte de la cavallería mitjval. Aquells d'una certa manera imposaren al cavaller ubriacat de la forsa les lleis i formes del serviment amorós, ensalsant encar que facticiament la figura de la dona. Els cants voluptuosos i passionals derramaren en els instints guerrers un quelcom de bondadosa i xispejanta joia. Amb un salt de sis segles el poder de la classe mitja com aquell ubriacat de forsa, com aquell insensible imposa la seva transformació al cant dels tres lemes modernisats.

El mestre en Gay Saber que s'apoderés del secret de la forsa económica, divulgúes l'empleo humanitari i de justícia susceptible a arrencarli, ensenyés les ventatjes egoistes de les grans empreses possibles en altruismes gegantins, mostrés els perjudicis reals i la miseria portada per la rutina, tentés l'ànima burgesa de somnis socials a l'egoisme d'ella i al profit general

MADRID
AYUNTAMIENTO DE MADRID

«V. DECORACIÓ DE LA CAPELLA DE BERCK»,
PER P. A. BESNARD

HEMEROTECA
MUNICIPAL
MADRID

«VI. DECORACIÓ DE LA CAPELLA DE BERCK»,
PER P. A. BESNARD

convenients; l'educat a l'hermosura i al profit d'un cos sà, dúctil i hermós, a la bellesa i al profit d'un ànima desperta, fora d'absoluts, amiga d'idees generals, de variacions i d'Ideals; aquell mestre en Gay Saber que li fes

somniar amb les conveniències ideològiques i morals de la rassa, podria tenir avui una significació ben viva i una influència de sobe-
rnia no igualada. Però acudim als Jocs Florals d'Enguany.

ERNEST VENDRELL

J'ai mis tout mon cœur en chansons

(A. R. Casas)

J'ai mis tout mon cœur en chansons,
Et toutes se sont envolées
Là bas, là bas, sous les feuillées,
Par les chemins et les buissons
Sur les lèvres des désolées.

Pour les pauvres vieux des maisons
J'ai mis tout mon cœur en chansons.

J'ai chanté la nuit sans étoiles,
La mer courroucée et sans voiles,
Les pauvres las de tout effort
Et la volupté de la mort.

J'ai dit que la lumière est fausse,
que l'arbre est laid, que l'été ment,

que le Temps, inflassablement,
Dans quelque coin creuse la fosse
Où nous descendrons nos douleurs.

Pourquoi rire? à quoi bon les pleurs?
C'est le soleil et c'est la pluie!
Un ciel d'azur... un ciel de suie...

Mon frère en néant! Tout est noir!
Fermez votre âme à tout espoir.
Sous la caresse de Ses ailes
Plongez dans les nuits éternelles!

L'aube et la splendeur des couchants
Sont les regards des dieux méchants
Dont on voit saigner les prunelles!

ALBERT LANTOINE

Bibliografía

EN MISERIA. — Poema en cinq cants, per Apeles Mestres. — Llibreria A. López, Barcelona. Un volúm de unes cinquanta planes, cuidadosament tirat a can Salvat & C.^a L'obra està il·lustrada amb alguns dibuixos de molt caràcter d'època, deguts al mateix Apeles Mestres. — El poema està dedicat al entusiasta alemany Johannes Fastenrath, de Colonia.

A continuació transcribim el primer cant,

que il·lustrarà al llegidor molt millor que els nostres judicis.

CANT PRIMER

I

La ossada á flor de pell, las carns xucladas
per mestrals y garbíns y soleyadas,
l'ull viu y el peu sangnós;

sens altre bé que la ilusió que's forja,
sens altre amich que la esllanguida alforja
y el vell garrot nuhós;

per camins y poblats, per plans y serras,
trepitjant al etzar terras y terras
y anant sens saber ont;

vivint del rosegall que tothom deixa,
qu'apayvaga la fam però no engreixa,
va en Misèria pel món.

Sens edat, sens escó, sens coneixensa,
despertantse ab el dia que comensa,
dormint quan tomba el Sol,

fa creu al jorn que passa, — tantost passa, —
ni tement al demà que l'amenassa
ni sentintse may sol.

¿No es d'ell com de tothom la llum del dia?
¿No es d'ell com del més rich l'extensa via
que s'obra al devant seu?

¿No ha heretat un cor fort? ¿No té la ditxa
de viure y respirar?... ¿què més desitja?
¡Res més; ja's creu un déu!

II

Una tarde de Maig — quan apuntava
l'estel primer, y el rossinyol cantava
l'himne eternament bell, —

com qui truca al portal d'una masia
va trucar ab son crit d'*Ave Maria!*
al portal d'un castell.

Contra costum no l'han lladrat els gossos
ni al passar enfeynats li han dit els mossos:
«¡Ix d'aquí, canareu!»

Franquejantli sonrient l'ampla portella
li respònd ab dolçor un centinella:
«¡Entreu, bon home, entreu!»

El pati d'armas silenciós ressona
sota el garrot feixuch. «¡Enhorabona!»
barboteja el pobret;

y els perfums de viandas que's rosteixen
y el dringar de vaixela, el conduheixen
á la cuyna tot dret.

¡Quína cuyna, gran Déu! La fantasia
del infelís Misèria, may podria
concebir res igual.

La llar es un infern; un ast enorme
volteja ab magestat un bou disforme
sobre un foch de fornall.

Cent ollas resplandents com armaduras
relluhen bora al foch; llegums, verduras,
saltant joyosament,

hi entonan un coral que sab á orgia,
qu'al ventrell du la fam, y la alegría
du al cor més malcontent.

Cuyners y rentaplats salan y escuman,
tapan, destapan, y fan tast y ensuman
corrent per tots cantóns;

tot son riallas y cants y veus sonoras,
colpeig de llossas, trinchs de tapadoras
y espetechs de garbóns.

III

En Misèria, aturdit, contempla y calla
com si mirés en sens igual batalla
la fam y l'abundó;

y al veure'l bocaobert: «¡Toma!» li crida
tot tirantli, un cuyners, d'una embranzida
un palpís de moltó.

El pobre es amatent y á temps el para.
«¡Toma y fes boca!» prossegueix encara;
y ab un altre brassat

li tira un pa, que cruix botent en terra,
y li planta entre peus un ampla gerra
d'hidromel perfumat.

«Donchs ¿quín sant es avuy?» diu en Misèria.
Y mirantlo el cuyners ab cara seria
li respònd resolut:

«¿Y gosas preguntarho? Són els días
de Madò la Comtesa. ¿No ho sabias?
¿y donchs, á què has vingut?»

— ¡Déu conservi llarchs anys tan noble dama!
¡Gran familia deu tindre! — el pobre exclama:
— ¡Oh nó, no té ningú!

— ¿Donchs haurá convidat gran companyia?
— ¡Tan gran, á fe de Déu, que juraria
qu'el festí's fa per tu!

— ¡No entench aqueix misteri! — Y no m'estranya;
es una historia certament estranya
que fa riure y plorar.

Com també la sabrás avants d'un'hora,
riu si bé't sembla ò si bé't sembla plora:
te la vaig á contar.

«VII. DECORACIÓ DE LA CAPELLA DE BERCK»,
PER P. A. BESNARD

HEMEROTECA
MUNICIPAL
MADRID

«VIII. DECORACIÓ DE LA CAPELLA DE BERCK»,
PER P. A. BESNARD

Noves & velles

EL BRITISH MUSEUM, fa construir un nou edifici pera la conservació i consulta dels periódics, que inunden la biblioteca del gran museu anglés. L'edifici's construirá en un dels suburbis de Londres i les seves dimensions permetran l'aument anual de 220,000 exemplars de periódics inglesos i 45,000 d'estrangers.

EXPOSICIÓ D'ART DECORATIU MODERN. — El mes que vé s'inaugurarà a Turín, la primera exposició d'art decoratiu modern, concebuda baix l'imperi de idees sumament noves i dignes del millor resultat. L'hi servirà de comentariste, la publicació *La Quadriennale*, editada per en Renzo Streglio e C., llibreter de Turín.

EXPOSICIÓ AL ATENEU BARCELONÉS. — La societat *Art i Pàtria*, organisa una exposició de belles Arts que se instal·larà en les sales del Ateneu Barcelonés. — S'inaugurarà pe'l Maig.

GORKI FILÀNTROP. — Per iniciativa del novelista rus, s'inaugurarà pròximament a Nijni-Nowgorod, un refugi pera pobres, vagabonds i *desocupats*. — Les proporcions gegantines que haurie de tenir l'establiment, impideix aplicar l'idea a les ciutats espanyoles.

EL PRÓXIM NÚMERO, contindrà reproduccions de les obres del pintor Meifren.

«ACADEMIA DE NIT» (PARIS)

PER S. RUSIÑOL